

Ο ρόλος του Πανεπιστημιακού δασκάλου στην σύγχρονη κοινωνία

Υπήρξαν προσωπικότητα στο χώρο της επιστήμης οι οποίοι συνέδεσαν τα αποτελέσματα της επιστήμης που υπηρετούσαν με τα λαϊκά κοινωνικά προβλήματα. Έχοντας σαφή επίγνωση του ρόλου τους στο κοινωνικό γίγνεσθαι κράτησαν δημόσια προοδευτική στάση, αποκαλύπτοντας τους πραγματικούς κινδύνους από τον κερδοσκοπική και όχι μόνο εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων της επιστημονικής γνώσης, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση της πολιτικής συνείδησης και της προσωπικότητας των νέων επιστημόνων.

Ουσιαστικά το ερώτημα που τίθενται προς συζήτηση σήμερα είναι:

Πώς οι ακαδημαϊκοί δάσκαλοι ερευνητές αντιλαμβάνονται το ρόλο τους στην σύγχρονη κοινωνία γενικότερα

Ποια πρέπει να είναι η παρέμβασή τους; Η στάση τους;

Όποιος ακόμα διατηρεί τέτοιου είδους προβληματισμός και ανησυχίες, θα πρέπει πρώτα να έχει διαμορφωμένη άποψη μέσα από την ιστορική γνώση για το: Πως διαμορφώθηκε στο σύγχρονο πανεπιστήμιο; Τι Πανεπιστήμιο θέλουμε; Τι είδους απόφοιτους χρειάζεται η κοινωνία να τις παραδίδουμε; Ο επιστήμονας σήμερα πρέπει να υπηρετεί την αγορά ή τις κοινωνικές μας ανάγκες; Τι χαρακτηριστικά έχουν οι φοιτητές μας όταν βγαίνουν από το μάθημά μας; Ολοκληρωμένες προσωπικότητες με αλληλοσεβασμό και κριτική κι αλληλοκατανόηση, που ξέρουν να δρουν μαζί για το κοινωνικό τους συμφέρον; Ή μήπως πρόκειται για νέους αδιάφορους και κλεισμένους στον εαυτό τους, που έχουν μάθει να σέβονται την εξουσία και να συναγωνίζονται για την κατάληψη ενός περιορισμένου αριθμού θέσεων;

Φυσικά πρόκειται για δυο διαφορετικούς τύπους ανθρώπων.

Δεν είναι όμως, στην ίδια την δομή – διάθρωση -περιεχόμενο μαθημάτων και γενικότερα το προγράμματος σπουδών τρόπο διδασκαλίας και στάσης του Πανεπιστημιακού δασκάλου που δημιουργεί τον δεύτερο τύπο;

Και δεν χρειάζεται ένας καθηγητής που να δουλεύει στο ρεύμα του συστήματος για να δημιουργήσει τον πρώτο;

Το σύστημα το ίδιο παράγει και ενισχύει την αντίληψη ότι η ανεργία παράγεται από το Πανεπιστήμιο κρύβοντας ότι είναι αποτέλεσμα των κοινωνικών και οικονομικών των πολιτικών δομών αυτής της κοινωνίας. Ένας πλήθος εκπαιδευτικών μηχανισμών οδηγούν τους φοιτητές σε επιπόλαιο ανταγωνισμό με βάση τα κριτήρια που επιβάλει το ίδιο το σύστημα για τις ικανότητες τους και την επιτυχία. Πως καταρτίζεται ένας επιστήμονας; Στο αμφιθέατρο και στα εργαστήρια βασιλεύει ο μύθος μιας απολίτικης και a priori ευεργετικής επιστήμης.

Στο βαθμό που ο φοιτητής εξοικειώνεται με ένα εξειδικευμένο τομέα η ερευνητική παραγωγικότητα γίνεται το μοναδικό κριτήριο της αξίας του. Το τελικό προϊόν αυτής της μαθητείας είναι λοιπόν ένας περιορισμένος ειδικός, ικανός να αντιμετωπίσει επιστημονικά θαύματα, χωρίς να προβληματιστεί πάνω στις πολιτικές τους συνέπειες πειθήνιο όργανο της εργασίας.

Η εκπαίδευση αυτή βοηθά επίσης για να δημιουργηθεί και να ριζώσει η ιδεολογία της ελίτ. Επιλογή των μελλοντικών επικεφαλής και διαχωρισμό τους από τους υπόλοιπους φοιτητές. Αυτοί που πετυχαίνουν αποκτούν έτσι την εντύπωση ότι ανήκουν σε μια προνομιούχα κάστα διανοούμενων. Αντιμετωπίζουν αφ' υψηλού τη γνώμη των άλλων φοιτητών. Ανάγουν την ύπαρξη των κοινωνικών προβλημάτων σε έλλειψη ορθολογισμού (ή λύση θα έρθει με τους τεχνοκράτες).

Οι φοιτητές που δεν θα ακολουθήσουν σπουδές θετικών επιστημών να αισθάνονται θύματα ενός μύθου απογοητευμένοι και άοπλοι απέναντι στην απεριόριστη εξουσία της τεχνολογίας και αυτών που την ελέγχουν.

Οι μεγάλες εταιρείες και ο στρατός κατέχουν την εξουσία χάρη στη δύναμη της τεχνολογίας. Εξαρτιόμαστε απόλυτα από την καλή τους θέληση. Οι επιστήμονες είναι οι αρχιερείς που λειτουργούν μέσα στους διάφορους ναούς (κυβέρνηση, βιομηχανικά εργαστήρια) κλειστούς και απαγορευμένους χώρους για τους πολλούς.

Ο ρόλος που παίζουμε ως καθηγητές των θετικών επιστημών είναι διπλός, όχι μόνο αποτελούμε τμήμα του γενικότερου εκπαιδευτικού συστήματος που επιβάλλει την συστηματοποίηση των νέων επιστημόνων σ' αυτή την κοινωνία, αλλά επιπλέον αποτελούμε τμήμα του επιστημονικού τεχνολογικού συμπλέγματος που συμβάλλει στην διατήρηση της σημερινής κατανομής της οικονομικής και πολιτικής εξουσίας.

Ενσυνείδητα ή όχι ενισχύουμε τις αυταρχικές δομές, το διαχωρισμό των κοινωνικών τάξεων, την ιδεολογία της ελίτ, την αλλοτρίωση των ανθρώπων από την επιστήμη. Όμως ξέρουμε ότι η επιστήμη και η τεχνολογία μπορούν να γίνουν ένα όπλο απελευθέρωσης του λαού. Εμείς φανταζόμαστε μια κοινωνία, όπου η διδασκαλία της επιστήμης θα βοηθάει ανθρώπους ελεύθερους για να χρησιμοποιήσουν με τον καλύτερο τρόπο τις ανθρώπινες δυνατότητες και τα αποτελέσματα της γνώσης.

Πρόκειται για μια κοινωνία διαφορετική από αυτή που ζούμε σήμερα. Αυτή η κοινωνία δεν θα πέσει από τον ουρανό. Η δράση μας μπορεί να τη γεννήσει. Έχουμε ένα πολύπλευρο ρόλο μέσα σ' αυτή των πάλη για μια ριζική αλλαγή. Να βοηθήσουμε τους φοιτητές μας με την διδακτική μας πρακτική και ανάλυση να συνειδητοποιήσουν τις κοινωνικές συνέπειες της ανάπτυξης της επιστήμης, οικολογία και πολιτικές όψεις της κατανάλωσης Η/Υ και συστήματα φακέλων σε εθνική κλίμακα. Μοριακή βιολογία και γενετική χειραγώγηση, Ηλεκτρική ενέργεια και ραδιενεργά απόβλητα Φαρμακολογία και μάρκετινγκ. Χημεία και οπτικά συστήματα. Είναι αναγκαία ή εξοικονόμηση ανάλογων προγραμμάτων σπουδών. Η ανάπτυξη σχέσεων με τους φοιτητές και την κοινωνία. Να μπει η επιστήμη στην υπηρεσία του λαού. Χρέος του προοδευτικού πανεπιστημιακού δάσκαλου είναι να αποκαλύψει την αληθινή διάσταση της σημασίας της επιστημονικής έρευνας στην σύγχρονη καπιταλιστική κοινωνία. Η κινητήρια δύναμη του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής είναι η συσσώρευση του κεφαλαίου μέσω της πραγματοποίησης και την κεφαλαιοποίηση του κέρδους. Οι επιστημονικές ανακαλύψεις μεταφράζονται σε καινοτομίες μόνο αν η εφαρμογή τους στην παραγωγική διαδικασία είναι αποδοτική. Επομένως, είναι λάθος να λέγεται ότι, στο νεοκαπιταλισμό, η επιστήμη έγινε άμεση στρατηγική δύναμη.

Η εφαρμογή της στην παραγωγή είναι σήμερα, περισσότερο από ποτέ, υποταγμένη στις επιταγές του κέρδους. Πολλές επιστημονικές ανακαλύψεις δεν εφαρμόστηκαν ποτέ όχι λόγω της ύπαρξης τεχνολογικών εμποδίων αλλά στην ανεπαρκή αποδοτικότητά τους. Κάθε ήττα της εργατικής τάξης κάνει δυνατή την αύξηση του ποσοτικού της υπεραξίας για τους καπιταλιστές και επομένως του ποσοστού του κέρδους. Αυτό για αυτούς αποτελεί καινούργια αφετηρία οικονομικής ανάπτυξης. Αυτά πρέπει να αποκαλύπτονται.

Ο καπιταλισμός δεν αναπτύσσει την παραγωγή παρά κάτω από την προσταγή του κέρδους. Ο ανταγωνισμός τείνει να ελαττώνει συνολικά το μέσο ποσοστό κέρδους, και η συγκέντρωση των κεφαλαίων ωθεί τα μεγάλα μονοπώλια σε διαρκή αγώνα δρόμου για την επίτευξη των υπερκερδών.

Στην κλασική εποχή του ιμπεριαλισμού τέλη του 19^{ου} αρχές του 20^{ου} αιώνα τα αποικιακά υπερκέρδη αποτελούσαν την κύρια μορφή γενικού υπερκέρδους..

Σήμερα, τα μονοπωλιακά υπερκέρδη που στηρίζονται στην τεχνολογική πρόοδο, κατέχουν την πρώτη θέση ανάμεσα στα υπερκέρδη.

Ο αγώνας δρόμου για την ιδιοποίηση των τεχνολογικών καινοτομιών, που άρχισε στις ΗΠΑ γύρω στο '40 και μετά το '48 στις υπόλοιπες ιμπεριαλιστικές χώρες οδήγησε στην ανάγκη μιας επιταχυνόμενης τεχνολογικής ανανέωσης τόσο σε οικονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο.

Αυτά οδηγούν σε:

- Η συνεχής ανανέωση τεχνικού εξοπλισμού γιατί χρειάζεται να αποσβέσουν το πάγιο κεφάλαιό τους γρήγορα. Από εδώ πηγάζει η αναγκαιότητα μια πιο αυστηρής σχεδιοποίησης των αποσβέσεων, των επενδύσεων, γεγονός που οδηγεί σε μια προσπάθεια οικονομικού προγραμματισμού από την μεριά των αστικών κρατών δηλαδή στην προσπάθεια συντονισμού, σε υπερεθνικό επίπεδο.
- Συνεχής αγώνας στην χρήσιμη (βλ. κερδοφόρα) έρευνα. Αυξάνεται το πλήθος των ερευνητών και τεχνολόγων

Αυτό απαιτεί νέο καταμερισμό της εργασίας μέσα στις μονοπωλιακές επιχειρήσεις. Έτσι έχουμε τμήματα ειδικευμένα στην αναπτυξιακή έρευνα, αλλά και επί πλέον τμήματα που μπορούν να αυτονομηθούν πουλώντας εφευρέσεις σε όποιον πληρώνει περισσότερα . Αυτό αποτελεί υλοποίηση της πρόγνωσης του Μαρξ, όπου δείχνει την τάση του καπιταλισμού να μετατρέπει τις επιστήμες σε υπηρετές του κεφαλαίου και την εφεύρεση σε ανεξάρτητη επιχείρηση.

Σ' αυτό το πλαίσιο το αστικό Πανεπιστήμιο στην εποχή μας απαιτείται να παράγει τεχνοκράτες ειδικούς. Ειδικεύσεις όλο και πιο τεμαχισμένες αλλά και συνεχώς κυμαινόμενες προσαρμοσμένες στις ανάγκες των μονοπωλίων.

Γι' αυτό και οι μεταρρυθμίσεις που σχεδιάζονται στις μέρες μας ... παραγωγή ειδικοτήτων που η αστική τάξη έχει ανάγκη και σε ποσοστά που να ανταποκρίνονται στις διακυμάνσεις της αγοράς, αφήνοντας κατά μέρος κάθε ατομική προτίμηση ή κλίση του φοιτητή. Οι διανομή των εξόδων στις διάφορες σχολές και τμήματα κατά τις «ανάγκες» της αγοράς.

Αντί η Πανεπιστημιακή ανάπτυξη να προσαρμοστεί στις κοινωνικές ανάγκες, προσαρμόζεται στη μεγιστοποίηση της χρηματιστικής απόδοσης του υπάρχοντος τεχνικού εξοπλισμού του Πανεπιστημίου.

Χρέος κάθε πανεπιστημιακού δασκάλου στις μέρες μας είναι να αποκαλύψει αυτές τις πλευρές, να αποκαλύψει τα πραγματικά σχέδια που προωθούνται συστηματικά σε βάρος των λαϊκών συμφερόντων. Και να συμπορευτεί στο πλάι του φοιτητικού κινήματος μαζί με το ευρύτερο λαϊκό κίνημα σε έναν αγώνα υπεράσπισης και διεκδίκησης της μόρφωσης ως καθολικό κοινωνικό δικαίωμα μέσα από ένα δημόσιο και δωρεάν πανεπιστήμιο που να υπηρετεί τις πραγματικές κοινωνικές ανάγκες.